

**HAMMERFEST
KOMMUNE**

Retningslinjer for miljørettet helsevern

2016

Innhold

1. Innledning.....	3
2. Lov-/ forskriftsgrunnlag	3
3. Ansvar	3
4. Delegasjon.....	4
5. Organisering	4
6. Tilsyn.....	4
6.1 Klasser	5
6.2 Objekter	5
6.3 Form	7
6.3.1 Hendelsesbasert tilsyn	7
6.3.2 Pålagt/planlagt tilsyn	7
6.4 Omfang.....	7
7. Dokumentasjon	7
8. Sanksjoner	7
9. Klage	8
10. Revisjon.....	8
11. Sentrale bestemmelser	8

1. Innledning

Landets kommuner er tildelt ansvar og oppgaver som forvaltningsmyndighet etter en rekke lover. Dette dokumentet omhandler Hammerfest kommunes ansvar innen fagområdet miljørettet helsevern.

Miljørettet helsevern innebærer generelt sett både å fremme og sikre folkehelsen. Konkret innebærer dette å bidra til gode miljømessige forhold, og å sikre befolkningen mot faktorer i miljøet som kan ha negativ innvirkning på helsen (se F2003-04-25-0486 § 1, jf. fhl. § 8, annet ledd).

Innen fagområdet miljørettet helsevern utføres en rekke ulike oppgaver for å ivareta den myndighet som tillagt kommunen. Det er tale om både risikobasert og hendelsesbasert tilsyn.

Retningslinjene viser et minimumsnivå av Hammerfest kommunens planmessige tilsynsoppgaver basert på en helse- og miljøfaglig vurdering og må leses i sammenheng med relevante veiledere (se nedenfor).

Ressursbruk i det enkelte tilsyn er ikke vurdert. I tillegg til planmessig risikobasert tilsyn vil det kunne gjennomføres tilsyn i forbindelse med søknad om godkjenning, mottak av meldeskjema, avvik og andre hendelser..

2. Lov-/ forskriftsgrunnlag

Internkontroll og kvalitetsutvikling er i stadig utvikling. Kommunens rutiner/ retningslinjer må derfor vedlikeholdes/revideres jevnlig.

Ansvar for internkontroll er et ansvar for systematiske tiltak som sikrer at en virksomhets aktiviteter planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Regler om internkontroll fremkommer flere steder:

- F01.12.1995 nr.928: Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv
- F06.12.1996 nr.1127: Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)
- F20.12.2002 nr.1731: Forskrift om internkontroll i helse- og omsorgstjenesten
- F22.09.2008 nr.1080: Forskrift om risikostyring og internkontroll

Disse retningslinjer relaterer seg til Internkontrollforskriften jf. fhl..

Internkontrollforskriften er en generell forskrift som i utgangspunktet har betydning for alle virksomheter. Dersom det skulle oppstå motstrid mellom denne og mer spesielle forskrifter vil sistnevnte gå foran jf. rettslig forrangprinsipp ¹.

3. Ansvar

Kommunen skal jf. fhl. 5 ha den nødvendige oversikten over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. En konsekvens av dette er at kommunen også har ansvaret for å føre tilsyn med faktorer / forhold i miljøet som direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen.

Tilsyn innebærer i denne sammenheng både å påse at krav i lover og forskrifter overholdes og å bidra til kvalitetsforbedring og utvikling av internkontrollsystemer i virksomhetene. Tilsvarende gjelder for fylkeskommunen. Se fhl. §§ 20-21.

¹lex specialis-prinsippet

For kommunens del får Internkontrollforskriften anvendelse på to måter. For det første må kommunen sørge at det i samarbeid med arbeidstakerne og deres representanter innføres og utøves internkontroll i egen virksomhet.

For det andre pålegges kommuner tilsynsansvar med andre virksomheter. Retningslinjene i dette dokument omhandler Hammerfest kommunes ansvar som tilsynsmyndighet.

Ansvar det er tale om er et kontrollansvar overfor virksomheter [som sådan] som omfattes av Internkontrollforskriften § 2. Konkret innebærer dette ansvar for å påse at virksomhetene gjennomfører systematiske tiltak for å sikre at aktiviteter planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen. Se Internkontrollforskriften § 3

Kommunen har som målsetting at alle tilsyn i størst mulig grad samordnes med andre myndigheters. I de tilfeller hvor samordning (felles tilsyn) ikke er hensiktsmessig vil kommunen orientere andre myndigheter om utført tilsyn.

4. Delegasjon

Kommuneoverlegen har lovpålagt myndighet i hastesaker som f.eks. forurensning som kan medføre helsemessig skade, for eksempel forurensning av drikkevannskilder. Ut over dette er kommuneoverlegen delegert ansvarsmyndighet innen fagområdet miljørettet helsevern.

Seksjon for miljørettet helsevern utøver delegert myndighet med hjemmel i folkehelseloven med tilhørende forskrifter..

5. Organisering

Hammerfest kommune har organisert miljørettet helsevern som egen seksjon [underlagt HVEM]. Seksjonen består av kommuneoverlege og helsefaglig konsulent. Administrativt ansvar (ikke arb.giveransvar) tilligger kommuneoverlegen mens seksjonens helsefaglig konsulent forestår det daglige arbeid.

Organisatorisk plassering er valgt ut fra hensyn til både uavhengighet og likebehandling.

Hva gjelder kommunens sykehjem så bemerkes her at disse er organisert under samme tjenesteområde/sector som tilsynsmyndigheten. Siden sykehjem som virksomheter har egen ledelse anses det likevel å være tilstrekkelig grad av avstand for å ivareta nevnte hensyn

6. Tilsyn

Det er et mangfold av virksomheter i Hammerfest kommune som det skal føres tilsyn med. Sentralt blir da at det foretas en prioritering med utgangspunkt i «farepotensiale». I sitt arbeid prioriterer kommunen sårbare grupper som barn/unge og eldre. Dette innebærer at kommunen særlig følger opp tilsyn med og godkjenning av f.eks. skoler, barnehager og omsorgsenheter.

Følgende relevante veiledere foreligger:

Veileder i miljørettet helsevern	(2004)
Veileder i tilsyn med radon i skoler, barnehager og utleieboliger	(2016)
Veileder for kommunens tilsyn med miljørettet helsevern	(2016)

Miljørettet helsevern var tidligere en del av kommunehelsetjenesteloven (khtjl). Pr i dag inngår det som et eget kapittel i Lov om folkehelsearbeid (fhl). 2004-veilederen er i denne sammenheng utformet i tråd med tidligere organisering.

6.1 Klasser

Hammerfest kommune deler tilsynsobjektene inn i tre hovedklasser:

A: objekter hvor krav til tilsynsfrekvens følger av lov/forskrift.

B 1- 4: *betydelig risiko* til *lav risiko*... klassen er inndelt i nivåer og omfatter objekter hvor tilsynsfrekvens avhenger av antatt risiko. Vurderingstema/ sentrale momenter:

- sannsynliggrad for helse-/miljøskade,
- alvorlighetsgrad av mulig helse-/miljøskade, og
- mulig omfang
 - antall berørte personer/
 - størrelse på berørt område

C: *liten eller ukjent risiko* ... objekter hvor frekvens på tilsyn avhenger hendelser, eventuelt klage/r

Skjematisk oppsatt:

Klasser	Kriterier	Frekvens
A	Virksomheter med tilsynsfrekvens fastsatt i lov/forskrift	
B1	<i>betydelig risiko</i> for helseskade/miljøskade Meget sannsynlig og/eller konsekvensen er alvorlig helse-/miljøskade og/eller omfanget er stort (stor effekt av forebyggende tiltak)	årlig
B2	<i>middels risiko</i> for helseskade/miljøskade Ganske sannsynlig og/eller konsekvensen er moderat helse-/miljøskade og/eller omfanget er middels (god effekt av forebyggende tiltak)	hvert 2 år
B3 / B4	<i>lav risiko</i> for helseskade/miljøskade Mindre sannsynlig og/eller konsekvensen er noe helse-/miljøulempe og/eller omfanget er middels	hvert 3 år hvert 4 år
C	<i>liten eller ukjent risiko</i> for helseskade/miljøskade Tilsyn utløses ved klage eller en hendelse (meldt avvik, politiske føringer)	klage / hendelser

Foruten klasse A [hvor tilsynsfrekvens er fastsatt i lov/ forskrift] vil tilsynsfrekvensen for klassene B-C avhenge av konkrete risikovurderinger og konkrete analyser av alle aktuelle påvirkningsfaktorer tilknyttet et tilsynsobjekt.

6.2 Objekter

Hammerfest kommune opererer med følgende oversikt hva gjelder virksomheter som det skal føres tilsyn med:

Type	Klasse	Regelverk
Kommunale vannverk	B1 /B3	Folkehelseloven, Forskrift om vannforsyning og drikkevann
Private vannverk (godkjenningspliktige)	B3	
Asylmottak	B2	Folkehelseloven, Forskrift om miljørettet helsevern
Basseng/svømme-anlegg	B2	Folkehelseloven Forskrift om badeanlegg, bassengbad og badstu
Tatovering/piercing Hudpleie med permanent makeup	B2	Folkehelseloven, Forskrift om hygienekrav for frisør, hudpleie-, tatoverings- og hulltakings- virksomhet m.v.
Boblebad / badestamp	B3	Folkehelseloven, Forskrift om badeanlegg, bassengbad og badstu

Type	Klasse	Regelverk
Kommunale avløpsanlegg	B4	Forurensingsloven Forurensningsforskriften kap 12 Folkehelseloven Forskrift om miljørettet helsevern
Solarier	B4	Folkehelseloven, Forskrift om strålevern og bruk av stråling (§42) Forskrift om hygienekrav for frisør, hudpleie-, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v.
Kommunale barnehager Private barnehager	B4	Folkehelseloven, Forskrift om miljørettet helsevern i skoler og barnehager m.m. Lov om vern mot tobakkskader
Kommunale grunnskoler Private grunnskoler	B4	Folkehelseloven, Forskrift om miljørettet helsevern i skoler og barnehager m.m. Lov om vern mot tobakkskader
Videregående fylkes- kommunale skoleanlegg	B4	Folkehelseloven, Forskrift om miljørettet helsevern i skoler og barnehager m.m. Lov om vern mot tobakkskader
Skoleinternat og elevboliger ved Videregående skole	B4	Folkehelseloven, Forskrift om miljørettet helsevern i skoler og barnehager m.m.
Sykehjem	B4	Folkehelseloven, Forskrift om miljørettet helsevern
Campingplasser, rorbuer	B4	Folkehelseloven, Forskrift om miljørettet helsevern
Skadedyrbekjemping	C	Folkehelseloven, Forskrift om skadedyrbekjempelse
Husdyrgjødsel og avløpslam	C	Folkehelseloven, Forskrift om miljørettet helsevern, Forskrift om gjødselvarer mv av organisk opphav
Andre virksomheter og eiendommer med risiko for helse- /miljøskade: barnevernsinstitusjoner, krisesenter, hoteller varmtvannsanlegg, bilvaskeanlegg, avløpsanlegg, utleieboliger m.v	C	Folkehelseloven, Forskrift om miljørettet helsevern
Bygge- og anleggsvirksomhet	C	Folkehelseloven, Forskrift om miljørettet helsevern, Forurensningsloven § 37
Frisører	C	Folkehelseloven, Forskrift om hygienekrav for frisør, hudpleie-, tatoverings- og hulltakings- virksomhet m.v.
Hudpleie	C	Folkehelseloven, Forskrift om hygienekrav for frisør, hudpleie-, tatoverings- og hulltakings- virksomhet m.v.
Støy fra restauranter, utendørs arrangementer, tekniske installasjoner etc	C	Folkehelseloven, Forskrift om miljørettet helsevern
Offentlige inngangsparti	C	Lov om vern mot tobakkskader
Kjøletårn	C	Folkehelseloven, Forskrift om miljørettet helsevern
Salgs- og skjenkesteder	B1	Alkoholloven Lov om vern mot tobakkskader

6.3 Form

6.3.1 Hendelsesbasert tilsyn

Grunnlag:	Når/hvordan:	Eksempler:
<ul style="list-style-type: none">• melding• klage/r• søknad/er• egenrapportering	<ul style="list-style-type: none">• meldt/uanmeldt stedlig eller administrativt tilsyn	<ul style="list-style-type: none">• oppfølging av klager• søknadsgodkjenning

6.3.2 Pålagt/planlagt tilsyn

Grunnlag:	Når/hvordan:	Eksempler:
<ul style="list-style-type: none">• lov• forskrift• kommunal tilsynsplan	<ul style="list-style-type: none">• overvåkning• meldt temabasert tilsyn	<ul style="list-style-type: none">• revisjon• inspeksjon

6.4 Omfang

Kommunens tilsyn med en virksomhet skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig og kan gjennomføres på forskjellige måter alt avhengig av hvilke objekter det føres tilsyn med og hvilket lovverk man fører tilsyn etter.

Seksjon for miljørettet helsevern skal årlig utarbeide en tilsynsplan som viser hvilke virksomheter det skal gjennomføres tilsyn med i kommende år. Planen godkjennes av nærmeste overordnet ledd. Godkjent tilsynsplan skal foreligge senest innen 31. desember hvert år.

7. Dokumentasjon

Seksjon for miljørettet helsevern skal avgi årlig rapport til nærmest overordnet ledd. Rapporten skal foreligge senest innen 31. januar hvert år og inneholde oppsummering og evaluering av foregående års arbeid.

Virksomheter som omfattes skal på sin side dokumentere at krav i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen er iaktatt på tilbørlig måte (se Internkontrollforskriften § 5).

8. Sanksjoner

For å ivareta sine oppgaver / sin tilsynsrolle gir folkehelseloven kommunen følgende sanksjonsmuligheter i sitt arbeide (se <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-29>):

- §11: pålegg om helsekonsekvensutredning
- §12: pålegg om opplysning
- §13: gransking
- §14: pålegge om retting
- §15: ileggelse av tvangsmulkt
- §16: stansing av hele eller deler av virksomhet
- §17: ileggelse av overtredelsesgebyr

Vilkår for bruk av sanksjoner følger av den enkelte bestemmelse i folkehelseloven.

9. Klage

Kommunens vedtak truffet i medhold av lov/forskrift er å anse som enkeltvedtak etter forvaltningsloven som kan påklages til det forvaltningsorgan som er nærmest overordnet det organ som har truffet det opprinnelige vedtak.

10. Revisjon

Retningslinjene revideres samtidig og i tråd med eventuelle endringer i sentralt regelverk.

11. Sentrale bestemmelser

Kort oppsummert gjelder følgende regelverk i forhold til miljørettet helsevern (listen er ikke uttømmende):

L09-03-1973-0014: Lov om vern mot tobakkskader

L02-06-1989-0027: Alkoholoven

L05-08-1994-0055: Lov om vern mot smittsomme sykdommer

L24-06-2011-0029: Lov om folkehelsearbeid

F10-10-1988-0836: Forskrift om fastsettelse av tvangsmulkt i medhold av lov om folkehelsearbeid

F01-12-1995-0928: Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v..

F13-06-1996-0592: Forskrift for badeanlegg, bassengbad og badstu m.v..

F06-05-1998-0581: Forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie-, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v..

F21-12-2000-1406: Forskrift om skadedyrbekjempelse

F04-12-2001-1372: Forskrift om vannforsyning og drikkevann

F25-04-2003-0486: Forskrift om miljørettet helsevern

F04-07-2003-0951: Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav del I og III.

F17-06-2005-0610: Forskrift om smittevern i helse- og omsorgstjenesten

F01-06-2006-0931: Forskrift om begrensnng av forurensning (kap.12 og §§ 13-2, 13-17, 13-18)

F12-02-2010-0158: Forskrift om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten og på enkelte landanlegg

F28-06-2012-0692: Forskrift om oversikt over folkehelsen

F29-10-2012-1380: Forskrift om strålevern og bruk av stråling (§ 54 om tilsyn av solarier)

Se lovdata: <http://lovdata.no/> for oppdaterte lover og forskrifter.

Internkontrollforskriften (<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1996-12-06-1127>)

§ 5. *Innholdet i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet. Krav til dokumentasjon.*

Internkontrollen skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve krav i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Internkontroll innebærer at virksomheten skal:	Dokumentasjonskrav
1. sørge for at de lover og forskrifter i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen som gjelder for virksomheten er tilgjengelig, og ha oversikt over de krav som er av særlig viktighet for virksomheten	-
2. sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskaper og ferdigheter i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet, herunder informasjon om endringer	-
3. sørge for at arbeidstakerne medvirker slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes	-
4. fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet	skriftlig
5. ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er fordelt	skriftlig
6. kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene	skriftlig
7. iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhets- lovgivningen	skriftlig
8. foreta systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt	skriftlig

Internkontrollen skal dokumenteres i den form og det omfang som er nødvendig på bakgrunn av virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse. Dokumentasjon som følger av krav i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen, for eksempel instruksjer, tillatelser, kompetansebevis, sertifikater o.l. skal inngå.

Skriftlig dokumentasjon etter denne forskrift skal minst omfatte annet ledd nr. 4) til og med nr. 8) i denne paragraf.

Frivillige sertifikater kan også inngå som en del av dokumentasjonen.